

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande
Minister
Ingrid ZettermanFöredragande
Rättssakkunnig
Anna-Lena SjöbergJusterat
Omedelbart**Nr 51**

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av det avancerade ramavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan

ÅLR 2025/3081

172 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt lämna utlåtande till Utrikesministeriet enligt **bilaga 1, Rk1a25E37**.

Nr 52

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition om det nationella genomförandet av de minimis-förordningarna ((EU) 2023/2831 och 2023/2832)

ÅLR 2025/3239

173 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt lämna utlåtande till Arbets- och näringsministeriet enligt **bilaga 2, Rk1a25E37**.

Nr 53

Konstitutionella problem med "en nationell plan" i förhållande till Ålands självstyrelse

ÅLR 2025/3795

174 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt lämna en skrivelse enligt **bilaga 3, Rk1a25E37**.

Hänvisning
VN/1029/2024

Utrikesministeriet

Kontaktperson
Anna-Lena Sjöberg

kirjaamo.um@gov.fi

Ärende

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av det avancerade ramavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan

Utrikesministeriet har den 29 april 2025 begärt landskapsregeringens utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av det avancerade ramavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan.

Avtalet med Chile är ett blandat avtal som innehåller både bestämmelser som hör till medlemsstaternas behörighet och bestämmelser som hör till EU:s behörighet. När det träder i kraft ersätter avtalet det associeringsavtal och det interimsavtal som parterna tidigare ingått och som trädde i kraft 2005.

Målet för avtalet är att på nytt bekräfta associeringen mellan parterna på grundval av ett stärkt partnerskap, politisk dialog och fördjupat samarbete, att främja ökad handel och ökade investeringar genom att utöka och diversifiera de handelsrelaterade förbindelserna för att bidra till en ökad ekonomisk tillväxt och förbättrade levnadsvillkor och att stärka de befintliga samarbetsförbindelserna genom internationellt samarbete för hållbar utveckling och genomförandet av Agenda 2030.

Avtalets övergripande tema är respekten för de demokratiska principerna, de mänskliga rättigheterna, de grundläggande friheterna och rättsstatsprincipen och för klausulerna om motverkande av spridning av massförstörelsevapen.

Parterna bekräftar sina åtaganden att främja hållbar utveckling, bland annat genom att samarbeta för att åtgärda globala utmaningar på miljöområdet. Dessutom bekräftar de åtagandena om att stödja jämställdhetsintegrering samt egenmakt för kvinnor och flickor och stödet för FN:s förklaring om urbefolkningars rättigheter.

I det avancerade ramavtalet behandlas också rättsligt samarbete, rättsstatsprincipen samt organiserad brottslighet och korruption. Avtalet skapar förutsättningar för ett mer samordnat samarbete också inom nya ämnesområden, inklusive folkhälsa, modernisering av staten, migration, motverkande av spridning av massförstörelsevapen och bekämpning av penningtvätt, finansiering av terrorism och it-brottslighet.

Avtalet innehåller bestämmelser om vissa samarbetsområden som enligt 18 § i självstyrelselagen (ÅFS 1991:71) för Åland hör till Ålands lagstiftningsbehörighet. Behörighetsområden som berörs är åtminstone 18§ punkt 6 om allmän ordning och säkerhet, brand- och räddningsväsendet, punkt 10 om natur- och miljövård, punkt 12 om hälsa, punkt 13 om sociala frågor, punkt 14 om kultur och utbildning, punkt 15 om jord- och skogsbruk, punkt 21 om transport, punkt 22 om näringsverksamhet, samt punkt 23 om sysselsättning.

Landskapsregeringen konstaterar att eftersom avtalet innehåller bestämmelser som hör till landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet, krävs således att Ålands lagting, i enlighet med 59 § självstyrelselagen, ge sitt bifall till att avtalet träder i kraft i landskapet.

Avtalet innehåller dessutom bestämmelser som har beröringspunkter med protokoll 2 om Åland i bilagan till fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen (FördrS 103/1994). En del av de bestämmelserna hör till EU:s exklusiva befogenhet, vilket innebär att den åländska särställningen beaktats redan i förhandlingarna om avtalsbestämmelserna. Partnerskapsavtalet ska tillämpas, å ena sidan, på Chiles territorium, och å andra sidan, på de territorier där fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt är tillämpliga, i enlighet med de villkor som fastställs i fördragen. Landskapsregeringen konstaterar att bestämmelserna om Åland i protokoll 2 till fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen (FördrS 103/1994) således är tillämpliga på avtalet, i de fall avtalsbestämmelserna innebär bindande rättigheter eller skyldigheter av betydelse för Ålands särställning, och inte endast syftar till att främja utbytet av information och bibehålla dialogen parterna emellan. Landskapsregeringen har noterat att avtalets *Avsnitt H, Allmänna anmärkningar och undantag*, punkt 2 lyder "I fråga om Åland ska de särskilda villkoren i protokoll 2 om Åland till fördraget om Österrikes, Finlands och Sveriges anslutning till Europeiska unionen tillämpas." Landskapsregeringen konstaterar att det är positivt att avtalet innehåller denna formulering.

I övrigt har landskapsregeringen inga synpunkter på utkastet till regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av det avancerade ramavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Chile, å andra sidan.

Minister

Ingrid Zetterman

Rättssakkunnig

Anna-Lena Sjöberg

Hänvisning
VN/36104/2024

Arbets- och näringsministeriet

Kontaktperson
Anna-Lena Sjöberg

kirjaamo.tem@gov.fi

Ärende

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition om det nationella genomförandet av de minimis-förordningarna ((EU) 2023/2831 och 2023/2832)

Arbets- och näringsministeriet har den 8 maj 2025 begärt landskapsregeringens utlåtande över utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om tillämpning av vissa av Europeiska unionens bestämmelser om statligt stöd, punktskattelagen, 1 § i lagen om punktskatt på läskedrycker, 1 § i lagen om accis på vissa dryckesförpackningar och 39 § i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ.

I de nya förordningarna (EU) 2023/2831 och (EU) 2023/2832 om stöd av mindre betydelse som antogs 2023 förutsattes det att medlemsstaterna säkerställer att stödet följs upp och rapporteras till det centrala registret samt att uppgifterna bevaras. Lagändringarna säkerställer för Finlands del att villkoren i förordningarna uppfylls och att beviljandet av stöd av mindre betydelse i Finland kan fortsätta.

Syftet med lagen är att genomföra medlemsstatens skyldighet enligt förordningarna om stöd av mindre betydelse att följa upp, rapportera och bevara uppgifter om stöd.

Landskapsregeringen konstaterar att av de lagar som föreslås ändras är punktskattelag (FFS 182/2010), lag om punktskatt på läskedrycker (FFS 1127/2010), lag om accis på vissa dryckesförpackningar (FFS 1037/2004) samt lag om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ (FFS 768/2016) rikets lagstiftningsbehörighet och lagarna är således tillämpliga på Åland.

Gällande förslaget till ändring av lag om tillämpning av vissa av Europeiska unionens bestämmelser om statligt stöd (FFS 300/2001) konstaterar landskapsregeringen att behörigheten är delad så att landskapet har behörighet beträffande stöd som beslutas av självstyrelsemyndigheterna och de åländska kommunerna. Till denna del kommer Åland att anta egen lagstiftning med stöd av 18 § 22 punkten självstyrelselagen (ÅFS 1991:71) för Åland, som gäller främjande av näringsverksamhet.

Eftersom landskapsregeringen inte kan se att förslagen skulle innebära några negativa konsekvenser för Åland har landskapsregeringen i övrigt inga synpunkter på utkastet till regeringens proposition.

Minister

Ingrid Zetterman

Rättssakkunnig

Anna-Lena Sjöberg

FÖR KÄNNEDOM

Riksdagsledamot Mats Löfström, ida.sloor@riksdagen.fi

Ålands lagting, Självstyrelsepolitiska nämnden, julia.lindholm@lagtinget.ax

Landskapsregeringens ministerråd i Bryssel, anton.nilsson@gov.fi

Lagberedningen, lagberedningen.mail@regeringen.ax

F1/SF, MH

N1/LJ, SS

Hänvisning

Regionutvecklingsdirektör Johanna Osenius,

Johanna.Osenius@gov.fi

Kontaktperson

Anna-Lena Sjöberg

Överdirektör Minna-Mari Kaila,

Minna-Mari.Kaila@gov.fi

Ärende

Konstitutionella problem med "en nationell plan" i förhållande till Ålands självstyrelse

Åland är en självstyrande region i Finland, vars officiella språk är svenska. Ålands särställning är skyddad enligt internationell rätt, Finlands grundlag och Ålands självstyrelselag. Ålands ställning inom Europeiska unionen regleras av protokoll nr 2 om Åland, som är fogat till akten om villkoren för Finlands anslutning till Europeiska unionen. Protokollet tar hänsyn till den särskilda status som Åland åtnjuter enligt internationell rätt.

Enligt Finlands grundlag har Åland lagstiftande befogenheter och självstyrelse i enlighet med vad som särskilt anges i Ålands självstyrelselag. Självstyret innebär att lagstiftningskompetensen och förvaltningsmakten är delad mellan riksdagen och lagtinget enligt grundlagen och självstyrelselagen. Enligt 3 § självstyrelselagen (ÅFS 1991:71) för Åland företräds Ålands folk av dess lagting. Ålands konstitutionella ställning är genom självstyrelselagen betydligt starkare än andra lagstiftande regioners ställning i Europa. Självstyrelselagen kan endast ändras på samma sätt som grundlagen genom likalydande beslut av riksdagen och lagtinget. Finland har inte möjlighet att genomföra lagstiftningsändringar inom självstyrelsens behörighetsområden, där har Ålands lagting exklusiv befogenhet att stifta lagar.

I frågor som faller under Ålands behörighet ligger ansvaret att vidta åtgärder för att genomföra, införliva och tillämpa EU-rättsakter inom Ålands territorium hos de åländska självstyrelsemyndigheterna. Exempelvis gällande EU-direktiv antas nödvändiga lagar, förordningar och andra införlivandeåtgärder av Ålands landskapsregering och Ålands lagting. På samma sätt antar Ålands myndigheter åtgärder gällande tillämpningen av EU-förordningar.

Enligt självstyrelselagen har Åland lagstiftningsbefogenheter inom flera av de områden som är relevanta för genomförandet av EU-program, och Ålands landskapsregering förvaltar idag flera fonder inom ramen för sammanhållningspolitiken. Att centralisera beslutsfattandet till medlemsstatsnivå skulle vara oförenligt med Finlands politiska och konstitutionella ordning och stå i direkt strid med artikel 4.2 i EU-fördraget. Detta är

naturligtvis tillämpligt även på andra medlemsstater med liknande konstitutionella ordningar.

Det är också värt att notera att en text som föreskriver att medlemsstaterna ska beakta regionala aspekter när de upprättar sin nationella plan inte kommer att vara tillräcklig för att lösa det konstitutionella problemet för ett självstyrande område, såsom Åland. För att uppnå en fungerande lösning krävs att det även i framtiden är möjligt med flera förvaltande myndigheter och planer per medlemsstat.

Sammanfattningsvis måste kommissionen se till att den framtida fleråriga budgetramen utformas på ett sätt som respekterar medlemsstaternas konstitutionella ordning och är förenlig med självstyrande strukturer. Att ha en nationell plan eller en förvaltningsmyndighet per medlemsstat skulle inte tillgodose detta.

Minister

Ingrid Zetterman

Rättssakkunnig

Anna-Lena Sjöberg

FÖR KÄNNEDOM

Ålandsminister Anna-Kaisa Ikonen, lina.Kankainen@gov.fi

Europa- och ägarstyrningsminister Joakim Strand, alexander.lang@gov.fi

Lagstiftningsdirektör, Heidi Kaila, Heidi.Kaila@gov.fi

Riksdagsledamot Mats Löfström, ida.sloor@riksdagen.fi

Ålands lagting, Självstyrelsepolitiska nämnden, julia.lindholm@lagtinget.ax

Landskapsregeringens ministerråd i Bryssel, anton.nilsson@gov.fi

Ålands representant i Helsingfors, johan.ehn@regeringen.ax

N1/LJ, SS